

UBO-register: tentoonstelling van aandeelhouders en vennoten

Rechtsbescherming tegen onevenredige privacy-risico's

Viotta Advocaten 2019 In Financieel Recht

Nieuwe regels ter bestrijding van witwaspraktijken

De regels ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme worden steeds meer aangescherpt. Dit is onder meer het gevolg van implementatie van Europese anti-witwasrichtlijnen (in de Nederlandse wet Wwft). Belangrijk onderdeel hiervan is de invoering van het zogenoemde UBO-register, naar verwachting in de eerste helft van 2019. Dit moet inzicht creëren in de UBO's van vennootschappen en andere juridische entiteiten. Hierdoor wordt het – aldus de wetgever – voor deze personen moeilijker om ongestoord te genieten van vermogen dat illegaal is verkregen, bijvoorbeeld door fiscale misdrijven en corruptie, of door commune delicten als drugshandel.

Wie zijn UBO's?

Een UBO (ultimate beneficial owner) is kort gezegd elke natuurlijke persoon die – mogelijk samen met anderen – de uiteindelijke eigenaar of begunstigde is van of zeggenschap heeft over een rechtspersoon, vennootschap of trust. Ten aanzien van bijvoorbeeld een besloten vennootschap is dat in elk geval de persoon die (direct of indirect) meer dan 25% van de aandelen houdt. Door inzagte in wie er bij deze entiteiten aan de touwtjes trekt kunnen personen of organisaties beter geïnformeerd besluiten of zij hiermee zaken willen doen.

De betreffende rechtspersonen, vennootschappen en trusts zullen toereikende, accurate en actuele informatie over hun UBO's moeten inwinnen en bijhouden en doorgeven. De Kamer van Koophandel beheert deze gegevens in het UBO-register. Met name instellingen die wettelijk verplicht zijn om onderzoek te verrichten naar cliënten en hun UBO's – zoals banken, (beheerders van) beleggingsinstellingen en trustkantoren – zullen dit register op grote schaal raadplegen. Zij mogen overigens niet uitsluitend op het register afgaan. Op termijn zullen zij het aan de Kamer van Koophandel moeten melden als zij elders stuiten op UBO-informatie die afwijkt van de informatie in het register. Dit brengt voor al deze partijen een toename van de administratieve lasten met zich.

Minstens zo belangrijk is dat de registratie gevolgen heeft voor de privacy van de UBO's. Het register is namelijk toegankelijk voor bevoegde autoriteiten (zoals OM, Belastingdienst, AFM en DNB) en de Financiële Inlichtingen Eenheid, maar ook voor het publiek.

Welke UBO-gegevens worden openbaar?

Zoals het er nu voor staat zal de volgende UBO-informatie voor een ieder in het online register toegankelijk zijn: naam, geboortemaand en -jaar, nationaliteit, woonstaat en aard en omvang van het door de UBO gehouden economische belang. Uitsluitend de bevoegde autoriteiten en de FIU hebben toegang tot het afgeschermd deel waarin aanvullende gegevens zijn opgenomen: het fiscaal identificatienummer (BSN of TIN), afschrift van identiteitsbewijzen en van documentatie

waarin wordt onderbouwd waarom een persoon de status van UBO heeft en waarin de aard en omvang van dat belang wordt aangetoond (zoals aandeelhoudersregisters, overeenkomsten etc.).

Afscherming tegen privacy risico's

De wetgever erkent dat door de registratieplicht van deze gegevens het gevaar bestaat dat sommige UBO's worden blootgesteld aan het risico van fraude, ontvoering, chantage, geweld of intimidatie. Mede om dit tegen te gaan is er een drempel ingebouwd bij het opvragen van informatie. Degene die UBO- informatie opvraagt bij de Kamer van Koophandel zal een vergoeding moeten betalen en identiteitsgegevens moeten verstrekken.

Wel kan een UBO verzoeken om afscherming van UBO-informatie als hij of zij aannemelijk maakt dat blootstelling aan een of meer van de genoemde risico's aan de orde is. Als de Kamer van Koophandel het verzoek honoreert zal alleen de aard en omvang van het door de UBO gehouden belang zichtbaar blijven zonder dat dit gegeven tot (de identiteit van) deze persoon herleidbaar is. Deze afscherming geldt niet voor banken, andere financiële instellingen en notarissen alsmede bevoegde autoriteiten en de FIU. Zij zullen dus altijd inzage hebben.

De invoering van het UBO register legt zo een grote verantwoordelijkheid bij de Kamers van Koophandel die krachtens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verwerkingsverantwoordelijk zullen zijn. Zij bepalen het doel en de middelen van de verwerking van de gegevens en zijn verantwoordelijk voor de beveiliging ervan. Bij datalekken of een, al dan niet succesvolle, hackpoging dreigen maatregelen of zelfs boetes van de toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens. Of de gevolgen daarvan door de wetgever goed zijn doordacht is nog maar de vraag.

Rechtsbescherming

Terug naar de afscherming van UBO-informatie op (individueel) verzoek. Het besluit van de Kamer van Koophandel daarop is een besluit als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hiertegen staat bezwaar en beroep open. In de periode die nodig is om de UBO in staat te stellen een verzoek in te dienen, de Kamer van Koophandel om daarover te besluiten en – als het verzoek wordt afgewezen – bezwaar en beroep af te handelen zijn de UBO-gegevens niet openbaar.

Hoe vaak de Kamer van Koophandel, al dan niet gedwongen door de bestuursrechter of de Autoriteit Persoonsgegevens, UBO-informatie zal afschermen valt nog te bezien. De “tentoonstelling” van eigenaren en vennoten belooft hoe dan ook groot(s) te worden.